

בסוגי דר' אבהו וחזקי'.

בשס' דפסחים דף כ"ג פריך שם הגמ' לר' אבהו דסובר כ"מ שנאמר ל"י ול"ת אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע והרי חדש דכתיב ולהם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה ותנן קוצר לשחת ומאכיל לבהמה, ומשני קצירכם שלכם יהי עיי"ש.

והנה לענ"ד קשה מאין מקשה הש"ס לר' אבהו והרי חדש הא בחדש ע"כ גילתה התורה דמותר בהנאה דהנה בש"ס בכריתות דף ה' ע"א איתא שם א"ר יצחק האוכל לחם וקלי וכרמל לוקה ג' ופריך שם והא אין לוקין על לאו שבכללות ומשני שאני הכא דמייתרי בי קראי דליכתוב חדא ותיתי מהנך ופריך והא איכא למיפרך דאי כתוב רחמנא קלי הו"א משום דאיתא בעיני' אבל לחם דלא איתא בעיניהו לא לכך כתב רחמנא להם וכו' עיי"ש היטיב.

והנה בשאלות ותשובות נחלת יעקב מהגאון מליסא הוכיח מכאן איסור שנשתנה לגריעותא הותר איסורו מדכתב רחמנא להם דהו"א משום דלחם לא איתא בעיניהו דנשתנו מותר ולכך כתב רחמנא לחם וע"כ בכל איסור שנשתנה מותר. ועי' בספר לקח טוב כלל אין עונשין מן הדין ובספר אתון דאורייתא ובחק יעקב הלכות פסח. **והנה** בע"ז דף מ"ו לענין המשתתחה לקמת חיטין כתב שם רש"י ז"ל דבאסור הנאה אף אם ישתנה אסור דבאיסור הנאה אינו מועיל שינוי עיי"ש ולפי"ז קשה מאי מקשה השס' בפסחים שם לר' אבהו והרי חדש הא בחדש ע"כ גילתה התורה דמותר בהנאה דאל"כ למה כתבה התורה גבי חדש לחם ניכתב קלי וכרמל דאין לומר דהו"א משום שנשתנה דהא אי נימא דחדש אסור בהנאה אינו מועיל שינוי כמ"ש רש"י בע"ז הנ"ל וע"כ דחדש מותר בהנאה ומאי הקשה השס' לר' אבהו. והוא לכאורה קושי' עצומה.

והנה בפשיטות ל"ק כלל משום דלכך כתב רחמנא לחם אף דאין מועיל שינוי מ"מ הא איצטרך קרא דיהי' מייתרי קראי ולא הוי לאו שבכללות כיון דמייתרי קרא כמ"ש השס' דמש"ה לוקה ג' משא"כ אי לא כתבה התורה לחם לא הי' לוקין כלל משום דהוי לאו שבכללות ולכך כתוב רחמנא לחם והבן.

והנה ע"ד פלפול יש ליישב קושי' הג"ל דהנה בשס' דקדושין הביא התוס' הירושלמי דמקשה אמאי דאיתא שם ממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכלי אמאי

לא אכלי מצה של חדש גיתי עשה דאכילת מצה ונידחי הל"ת דחדש עיי"ש. והנה המפורשים הקשו לפי"מ דאיתא בשס' דפסחים ל"ב דלכך אין יוצאין במצה של טבל משום דכתיב לא תאכלו עליו חמץ שבעת ימים תאכל תאכל עליו מצות אמרינן מי שאיסורו משום ב"ת חמץ ישנו בקום אכול מצה ומצה של טבל כיון דאם הי' הטבל חמץ ליכא איסור חמץ כר"ש דסובר אין איסור חל על איסור אפילו בכולל לכך אינו יוצא בו ידי אכילת מצה ע"כ. ולפי"ז מאי מקשה הירושלמי דגיתי עשה ונידחי להל"ת דחדש הא הכא נמי אינו בב"ת חמץ כיון דאין אחע"א עכ"ק.

והנה בספר לקח טוב בסוגי' דדחוי כלל ז' הביא בשם גדול אחד שתי כיון דבתחדש כתבה התורה ג' לאוין לחם וקלי וכרמל וא"כ שפיר חל עליו לאו דחמץ כיון דמיד שיצא מאיסור כרמל ונעשה לחם אז חל עליו לאו דחמץ בבת אחת וא"כ שפיר הקשה הירושלמי דליתי עשה ולידחי ל"ת עיי"ש.

והנה לפי"ז קשה לי קושי' גדולה דמאי מקשה הגמ' בכריתות דף ה' דלמה כתבה התורה לחם דנליף מקלי הא איצטרך קרא דלחם לענין אם נימא דאיסור חמץ יחול על איסור חדש דאי לאו קרא דלחם לא הי' חל על חדש איסור חמץ כיון דאאחע"א משא"כ בקרא דלחם הוי לאו חדש והוי בב"א כנ"ל משא"כ אי הוי ילפינן מקלי לא הוי לאו חדש אך חדא איסור ולא הוי בב"א ואין אחע"א, והוא קושי' גדולה לכאורה אולם אם נימא דחדש מותר בהנאה ל"ק כלל דלא צריך קרא דלחם לענין אחע"א דבל"ז חל איסור חמץ על איסור חדש כיון דחמץ אסור בהנאה והוי איסור מוסיף היינו הנאה, ואף דהתוס' כתבו בשבועות ובחולין ק"א דא"ה לא מיקרי איסור מוסיף מ"מ הא כתבו התוס' התם דחמור מקרי ועוד דהא הכא הוי מוסיף בחמור על קל דהא חמץ בפסח בכרת ואף דבשס' דפסחים לענין מצה של טבל קאמר דלא חל איסור חמץ על איסור טבל אף דהוי מוסיף ז"א אלא לר"ש דסובר אאחע"א אף בכולל ובמוסיף משא"כ לדידן דלא קיי"ל הכי שפיר חל חמץ על טבל וה"ה על חדש ולא צריך כלל קרא דלחם ושפיר מקשה השס' בכריתות דלא איצטרך קרא דלחם דנליף מקלי דהא בל"ז חל חמץ על חדש כיון דהוי מוסיף הנאה. והנה לכאורה רציתי לומר דהכי שפיר הוי מוסיף הנאה אף לשיטת התוס' הנ"ל דאיסור הנאה לא הוי מוסיף מ"מ לענ"ד דז"א אלא לר' יוחנן דסובר ח"ש אסור מה"ת דהנה הצל"ח בפסחים כ"ב על קושיית הגמ' והרי אמ"ה נסתפק אם בהנאה אסור אף ח"ש אם לא ומסיק שם דאור אף ח"ש עיי"ש היטב.

והנה לפי"ז היכי דמוסיף א"ה בל"ז הוי מוסיף דחיינו ח"ש דבאכילה ח"ש מותר משא"כ לענין הנאה אסור אף ח"ש כנ"ל וא"כ מאי נ"מ דלא הוי מוסיף הא בלא זה הוי מוסיף מכח ח"ש. אולם ז"א אלא לרל דח"ש מותר מן התורה משא"כ באכילה נמי אסור מה"ת וא"כ א"ל דהתוס' לא כתבו אלא לר"י משא"כ לר"ל הוי לר' יוחנן דאסור מה"ת ל"ה מוסיף דהא אפילו האסור שאינו אסור בהנאה רק א"ה מוסיף. וא"כ איכא למימר דר' אבהו סובר כר"ל דמותר מה"ת ושפיר חל כן